

Schoonheid die pijn doet

„Viva la vida”, ofwel: leve het leven, dat was het motto van haar laatste schilderij. Frida Kahlo, Mexicaans schilderes en levenspartner van de muurschilder Diego Rivera, werd op 18-jarige leeftijd ten gevolge van een busongeluk voor de rest van haar leven tot een lichamelijk wrak. Regisseur Paul Leduc Rosenzweig heeft een collage-achtig portret van haar gemaakt, van haar werk en haar leven, die getuigen van de uitdrukkelijke wil te bestáán. Een gesprek met de actrice, die de rol van Frida speelt, Ophelia Medina.

Door ANNETTE FÖRSTER

„Frida? Frida is een obsessie voor mij geweest en dat is zij voor heel veel vrouwen in Mexico. Een tijdlang waren we allemaal bezeten van haar, mijn vriendinnen en de theatergroep waarmee ik werkte. Nu neemt ze een rustiger plaats in in ons leven. Maar bij allerlei mensen komt het steeds weer op.”

Tijdens de persconferentie heb je gezegd dat Frida met name om twee redenen 'n voorbeeld is in Mexico: de eerste noemde jij haar „Mexicaansheid”.

„Frida en Diego hadden een heel open huis. Er kwamen kunstenaars, buitenlanders, stiervechters. En Indianen, om de kleine dingen te verkopen, die de Indianen van oudsher maken en waarvan zij zoveel hield. Er was plaats voor iedereen. Er werd gelachen, gezongen, gepraat en gegeten. In de film zie je ook de studenten aan het werk in de tuin. Omdat Frida niet lang in een auto kon zitten ging zij niet naar de school, maar kwamen de studenten naar haar toe. Als ze geslaagd waren werden ze Los Fridos genoemd.

Hun eerste werk was het beschilderen van de Pulcheria's, plaatsen waar mensen „pulche” drinken, de

Ophelia Medina

goedkoopste drank in Mexico. In oude tijden werden deze Pulcheria's gedecoreerd met fresco's en in Frida's tijd was die traditie al nagenoeg uitgestorven. „Los Fridos” hebben haar in ere hersteld.”

De tweede reden noemde je het feit dat zij de taal heeft vernieuwd.

„Vanwege het ongeluk heeft Frida niet langer naar school kunnen gaan dan de middelbare school. Ze had heel veel vriendinnen en vrienden en zij kleedde zich als een jongen, met haar haar naar achteren en in kostuum. Die vrienden- en vriendinnengroep heette „Los Cachuchos”. Een cachucha is een hoer die niet eens geld vraagt voor haar diensten — dat houdt dus in dat je niets hebt.

Het vernieuwende van Frida's taalgebruik was, dat zij bewust de taal gebruikte van de laagste klasse. Veel van wat zij zei was dubbelzinnig en zij pareerde mannen vooral met woorden, gewoon om te zeggen: je kunt me wat. Vrouwen behoorden daar niet toe in staat te zijn, laat staan 't te doen. Vrouwen behoorden te luisteren als twee mannen het spel

van de taal speelden en daarbij te pretenderen het niet te begrijpen. Frida maakte optimaal gebruik van de mogelijkheden van de taal en deed dat heel knap. Dat was revolutionair.”

De film laat haar zien als iemand die alleen al door haar manier van leven een voorbeeld kon zijn. Ze kende geen morele conflicten.

„Je zou haar een integrale kunstenaar kunnen noemen: zij maakte geen onderscheid. Niet tussen materialen, niet tussen mensen. Op een heel natuurlijke en directe manier was zij niet bespiegelend. Zoals zij, wanneer zij op jonge leeftijd van haar vader een doos verf krijgt, deze uitsteert op haar hand, zo hield zij ook van wat zij wilde en van wie zij wilde, van vrouwen evenzeer als mannen. Heel direct en zonder angst.”

Op welk moment raakte jij betrokken bij het plan voor deze film?

„Ik heb regisseur Paul Leduc het idee ingegeven. Wij zijn bevriend en werken veel samen. Met een aantal vriendinnen opperde ik het plan om



FILM

een film over Frida's leven te maken en omdat ik zo frappant veel op haar lijk stelden zij aan Paul voor dat ik haar zou moeten spelen. Korte tijd later belde hij mij op: samen met de Chileense schrijver J. J. Blanco had hij al een structuur gemaakt voor het verhaal."

Liefdesaffaires

In de film komen maar drie liefdesaffaires voor, die ze had buiten Diego, één met Trotski en twee met vrouwen. Ik denk dat het er veel meer zijn geweest.

"Het zijn er heel veel geweest, maar de film hoeft alleen de mogelijkheid te laten zien. Veel mensen hielden van haar en zij hield van velen."

Haar liefde met Diego is in de film heel mooi vorm gegeven: zij zingen, geven elkaar cadeautjes en zij praten nauwelijks. Toch denk ik dat ze heel veel gepraat heeft in haar leven.

"Heel veel, heel veel. Dat is ook een punt van discussie geweest tussen Paul en mij. Ik vroeg me steeds af wanneer ze ging praten. Paul zei dan dat hij stilte wilde. Ik zei: nee Paul, dat is niet goed, zij heeft de taal in Mexico vernieuwd, dus zij moet praten in de film. Tenslotte hebben we besloten haar te laten zingen. Dat past bij haar karakter want ze hield erg van zingen en het zijn hele mooie liedjes."

Hoe heeft Paul Leduc je geïnstrueerd, hoe communiceerden jullie over de rol?

"Van tevoren hebben we veel gepraat, maar tijdens de opnamen was dat niet meer nodig. Juan José Gurrola, die Diego speelt, en ik hebben vaak geïmproviseerd. We wisten allemaal heel veel over Frida's leven en soms zei Paul gewoon: zing. Zoals in de scène dat Gurrola in bad ligt, hij voelde zich toen heel lekker, het water was warm en de sfeer was prettig, en het lied dat we zingen hebben we ter plekke verzonnen."

"De opnames waarin wij erg emotioneel werden in ons spel heeft Paul er allemaal uitgehaald. Hij wilde vlak voor het melodrama stoppen. In het begin was ik erg kwaad op hem,

ik vond dat hij mijn mooiste momenten had weggelaten. Achteraf kan ik zijn keuze wel waarderen. Het heeft lang geduurd voor ik de film als zijn film kon zien."

Het is een heel slimme methode om juist te stoppen voordat de emotie uitbarst, want dat geeft het publiek de gelegenheid die emotie te beleven. Heb je je erg moeten voorbereiden op je rol?

"Op sommige scènes heb ik me fysiek moeten voorbereiden, bijvoorbeeld die lange scène in de nacht in het bed, die door de film heen gemonteerd is, een nacht vlak voor zij stierf. Het vergde een enorme concentratie, ik heb veel tequila gedronken en ik raakte volkomen in trance. Ik voelde mijn handen niet meer, mijn benen niet meer, en achteraf bleek dat ik vier kilo gewicht verloren had. Ik ben er een week lang uitgeput van geweest."

"Frida kon haar lichaam nooit vergeten, omdat zij altijd pijn had. Nu eens was het haar been, dan weer haar korset dat drukte en vaak deed gewoon alles pijn. Bij het ongeluk zijn zeventien botten gebroken, alleen in haar rechterbeen. Onvoorstelbaar."

De fysieke pijn maakte dat haar schoonheid, en zij is uitzonderlijk mooi, heel schrijnend wordt, ook het mooie gaat pijn doen.

"Ik denk dat zij zichzelf opmaakte en mooi maakte om de pijn enigszins te kunnen vergeten. Ik had elke dag hoofdpijn van dat haar. Wat ze met haar haar deed was erg ingewikkeld, helemaal strakgetrokken en met van alles en nog wat erin. Ik denk ook dat ze haar wenkbrauwen bijtekende onder het schilderen. Ze probeerde al haar aandacht naar haar hoofd te richten en af te leiden van beneden, waar het pijn deed."

Waar stierf Frida aan?

"Ik denk aan de pijn, maar dat weet ik niet zeker. 'Kan ook 'n overdosis zijn geweest. Vaak heeft ze geschreven dat ze moe was en alleen in leven bleef omdat Diego haar nodig had. Maar ik denk dat dat wel mee... hij had zoveel liefdes. Ze moe uitgeput geweest zijn, want in haar dagboek schreef ze: 'Ik wil eruit, ik heb nergens spijt van'."

Frida, regie: Paul Leduc Rosenzweig, met onder anderen: Ophelia N' Sira, Juan José Gurrola, in Cinecenter Amsterdam.